

Тема 2

Суб'єкти сучасного міжнародного публічного права

План

- 1. Поняття міжнародної правосуб'єктності**
- 2. Поняття суб'єкта міжнародного права.**
- 3. Види суб'єктів.**

Суб'єкти міжнародного права

- це сторони, наділені юридичними правами й обов'язками в суспільних відносинах, урегульованих міжнародним правом.
- утворення, незалежні один від одного, не підпорядковані в сфері міжнародних відносин будь-якій політичній владі, які мають юридичну здатність до самостійного здійснення прав і обов'язків, встановлених міжнародним правом.
- Міжнародний суд (International Court of Justice - ICJ) в 1949 році визначив суб'єктів міжнародного права як: *«a subject of the law is an entity capable of possessing international rights and duties and having the capacity to maintain its rights by bringing international claims»*. (суб'єктом права є особа здатна володіти міжнародними правами і обов'язками і яка має здатність зберігати свої права шляхом подання міжнародних претензій/позовів.)

Види суб'єктів м/н права

Загальноновизнаними суб'єктами сучасного міжнародного права є:

- держави;
- народи (нації), що борються за незалежність;
- міжнародні (міжурядові) організації;
- державоподібні утворення;
- юридичні та фізичні особи.

Альтернативна класифікація

- **Держави**
- **Політичні утворення юридично схожих до держав** - приклад «Вільне місто Данциг»
- **Condominia або condominium** – є політичною територією (штат або прикордонний район) в якій або над якою два або більше суверенних утворень офіційно узгодили ділити в рівній мірі (Dominium) права володіння (в сенсі суверенітету), здійснювати свої права спільно, без поділу його на «національної» зони.
- **Internationalized territories – інтернаціоналізована територія** – такий статус може бути надано без створення юридичної особи. Певній території в межах суверенної держави може бути надано певні автономні права за договором без будь-якого ступеню самостійної правосуб'єктності в міжнародному праві. Іншою рисою таких територій є включення ексклюзивного адміністрування території міжнародним органом або організацією

- **Управління ООН територіями безпосередньо перед здобуттям ними незалежності** – це стосується територій, позначених ООН під режимом неправомірної окупації або кваліфікованих для швидкого переходу до незалежності.
- **Міжнародні організації**
- **Агентства (представництва) держав** – мають делеговані повноваження від держав.

Спеціальні види суб'єктів

- **Несамоврядні народи** (розділ 11 Статуту ООН)
- **Національні визвольні Рухи** => права та обов'язки 1) на практиці вони мають здатність укладати обов'язкові міжнародні договори з іншими міжнародними суб'єктами.
 - 2) Права та обов'язки встановлені визнаними принципами гуманітарного права (Протокол 1 до Женевських Конвенцій)
 - 3) Право брати участь в засіданнях ООН в якості спостерігачів.
- **Воюючі та повстанські громади**
- **Особи з спеціальним статусом – Ватикан**
- **Громадяни (фізичні особи)**

Держави як суб'єкти

- є єдиними суверенними суб'єктами міжнародного права тому, що міжнародна правосуб'єктність властива їм у силу самого факту їх існування
- відіграють основну роль на міжнародній арені не тільки через те, що вони мають територію, населення, апарат влади і управління (публічна влада), але і тому, що мають суверенітет, який робить їх юридично рівними між собою при взаємовідносинах на міжнародній арені.
- унікальні своїми складовими елементами суверенітету.

Державні утворення, що складають федеративну державу, є суб'єктами федерації і, маючи свій адміністративно-територіальний поділ, володіють певною самостійністю, але не визнаються суб'єктами міжнародного права.

Міжнародні організації

- Суб'єктами міжнародного права є фактично тільки міжурядові міжнародні організації
- На сьогодні існує близько 500 міжнародних організацій, створених державами для співробітництва у певній галузі (UN, UNESCO, Interpol, Council of Europe, ECOSOC, WTO, etc.)
- Відносини між державами та міжнародними організаціями регулюються Віденською конвенцією про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р.

Правосуб'єктність

Міжнародна правосуб'єктність включає в себе такі елементи:

- 1) міжнародна правоздатність (момент отримання відрізняється в залежності від суб'єкта);
 - 2) міжнародна дієздатність;
 - 3) міжнародна деліктоздатність;
 - 4) участь у міжнародній формотворчості.
-
- + охоплює також такі інститути як визнання та правонаступництво.

Види міжнародної правосуб'єктності

Загальна правосуб'єктність	Галузева правосуб'єктність	Спеціальна правосуб'єктність
<p>це здатність певних осіб <i>ipso facto</i> (у силу факту свого існування) виступати в якості суб'єкта міжнародного права. Нею володіють <u>тільки суверенні держави і нації, що борються за незалежність.</u></p>	<p>це здатність суб'єктів міжнародного права виступати в якості учасників у певній сфері міждержавних відносин (наприклад, міжнародні міжурядові організації).</p>	<p>Спеціальна правосуб'єктність - це здатність осіб бути учасниками тільки певного кола відносин у рамках окремої галузі міжнародного права. Нею володіють фізичні особи і міжнародні неурядові організації.</p>